

POSTANOWIENIE

Dnia 2 sierpnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak

w sprawie z odwołania T. S.A. w W.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych III Oddziałowi w Warszawie
z udziałem M. S. oraz L. Spółki z o.o. z siedzibą w W.
o podleganie ubezpieczeniom społecznym,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 2 sierpnia 2023 r.,
skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z dnia 4 listopada 2022 r., sygn. akt III AUa 1091/21,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od organu rentowego na rzecz T. S.A. z siedzibą w W. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych z ustawowymi odsetkami wynikającymi z art. 98 § 1¹ k.p.c. tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Warszawie wyrokiem z dnia 4 listopada 2022 r., w sprawie z odwołania T. S.A. z siedzibą w W. (dalej jako T. lub płatnik składek) od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych III Oddział w Warszawie z dnia 9 grudnia 2015 r., stwierdzającej, że ubezpieczona M. S. podlega ubezpieczeniom społecznym u płatnika składek, przy udziale zainteresowanej L. Spółki z o.o. z siedzibą w W., na skutek apelacji płatnika składek od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 17 lutego 2021 r. zmienił zaskarżony wyrok w punkcie 1 i poprzedzającą go decyzję organu rentowego z dnia 9 grudnia 2015 r. w ten

sposób, że stwierdził, iż ubezpieczona podlegała obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym w T. z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę w okresie od dnia 1 lipca 2014 r. do dnia 30 lipca 2015 r. (pkt I); w pozostałym zakresie oddalił apelację (pkt II) oraz zasądził od płatnika składek na rzecz organu rentowego kwotę 240 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego w instancji odwoławczej (pkt III).

W motywach uzasadnienia Sąd Apelacyjny podniósł, że jako iż przedmiotem sporu w sprawie było ustalenie, czy między ubezpieczoną a T. istniał stosunek pracy rodzący obowiązek podlegania ubezpieczeniom społecznym, rozstrzygnięcia wymagała skuteczność przejścia, w oparciu o art. 23¹ k.p., części zakładu pracy z T. na zainteresowaną Spółkę na podstawie umowy z dnia 26 maja 2014 r. o świadczenie usług dziennikarskich, grafiki komputerowej, montażu materiałów telewizyjnych i charakteryzacji wraz z przejęciem pracowników i współpracowników T.. Z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynikało, że czynności związane z przejęciem pracowników były czynnościami pozornymi, zmierzającymi jedynie do wywołania wrażenia, że doszło do przejęcia części zakładu pracy przez innego pracodawcę. Wola stron nie ma przy tym decydującego znaczenia bowiem do takiego przejęcia dochodzi z mocy prawa w przypadku zaistnienia przesłanek przewidzianych w przepisach, które w okolicznościach sprawy faktycznie nie zaistniały. Po dacie tejże umowy pracownicy płatnika składek wykonywali wciąż te same czynności, podporządkowując się poleceniom tego samego pracodawcy – T., wykorzystując do wykonywania obowiązków pracowniczych jego środki pracy. Ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego (świadcstwo pracy z dnia 7 sierpnia 2015 r.) wynika, że ubezpieczona pozostawała formalnie zatrudniona przez zainteresowaną, a więc w rzeczywistości przez T. od dnia 1 lipca 2014 r. do dnia 31 lipca 2015 r. Stąd też w zaskarżonej decyzji organ winien ustalić, że taki okres podlegania przez nią obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym w T., a nie „do nadal”, co doprowadziło do zmiany zaskarżonej decyzji w zakresie wskazanym w sentencji wyroku.

Organ rentowy zaskarżył wyrok Sądu Apelacyjnego skargą kasacyjną w części, tj. w zakresie w jakim w pkt I zmieniony został wyrok Sądu pierwszej instancji i poprzedzająca go decyzja organu rentowego przez ograniczenie okresu

podlegania ubezpieczonej obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę w T. do dnia 30 lipca 2015 r.

W skardze kasacyjnej zaskarżonemu wyrokowi zarzucono naruszenie prawa procesowego oraz przepisów prawa materialnego, a mianowicie: (-) art. 327¹ k.p.c., przez nie wyjaśnienie w uzasadnieniu na jakiej podstawie Sąd Apelacyjny uznał, że nastąpiło rozwiązanie umowy o pracę między T. a ubezpieczoną, (-) art. 382 k.p.c. w związku z art. 473 § 1 k.p.c., przez ustalenie, iż współpraca ubezpieczonej z T. zakończyła się z chwilą rozwiązania umowy o pracę ze Spółką L., mimo że okoliczność kontynuowania współpracy, jak i formy współpracy ubezpieczonej nie była w ogóle badana i wyjaśniana w trakcie postępowania; (-) art. 245 k.p.c., przez nieuwzględnienie, że świadectwo pracy jest dokumentem prywatnym stanowiącym jedynie dowód tego, że osoba, która go podpisała złożyła oświadczenie w nim zawarte; (-) art. 30 § 1 pkt 3 k.p. w związku z art. 61 § 1 k.c. w związku z art. 300 k.p., przez ich niezastosowanie; (-) art. 30 § 1 pkt 3 i § 3 k.p. w związku z art. 60 k.c., przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie przez przyjęcie, że w sprawie doszło do skutecznego rozwiązania umowy o pracę w sytuacji, gdy T. nie złożyła ubezpieczonej skutecznego oświadczenia woli w tym zakresie oraz uznanie, że rozwiązanie umowy o pracę może nastąpić przez doręczenie pracownikowi świadectwa pracy; (-) art. 97 § 1 k.p. w związku z art. 60 k.c. w związku z art. 300 k.p., przez niewłaściwą wykładnię oraz uznanie, że świadectwo pracy wystawione przez Spółkę L. stanowi oświadczenie woli T. o rozwiązaniu umowy o pracę z ubezpieczoną, tym bardziej, że świadectwo pracy jest oświadczeniem wiedzy pracodawcy, a nie woli, wydawane jest w następstwie rozwiązania stosunku pracy, co wyłącza możliwość uznania, że wywołuje skutek rozwiązania stosunku pracy; (-) art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2023 r., poz. 1230 ze zm.; dalej jako ustawa systemowa) w związku z art. 23¹ k.p., przez niewłaściwe zastosowanie, tj. pominięcie funkcji ochronnej tych przepisów względem pracowników/ubezpieczonych przez przyjęcie, że rozwiązanie umowy o pracę przez podmiot trzeci (Spółkę L.), który faktycznie nie przejął pracowników jest skuteczne wobec pracowników (ubezpieczonej).

Skarżący wniósł o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, ewentualnie o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i orzeczenie w tym zakresie co do istoty sprawy przez oddalenie odwołania oraz o zasądzenie od płatnika składek na rzecz skarżącego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołał się na oczywistą zasadność skargi, która wynika z tego, że rozwiązanie umowy o pracę przez podmiot trzeci (Spółkę L. – podmiot, który w sposób pozorny „przejął” część zakładu pracy) niezwiązany żadnym węzłem prawnym z T. i ubezpieczonym nie może być uznane za wystarczającą przesłankę do przyjęcia, że stosunek pracy zawarty z T. ustał, z uwagi na fakt, iż samo świadectwo pracy wskazujące na datę rozwiązania stosunku pracy nie jest jednostronną czynnością pracodawcy wskazującą na zamiar rozwiązania umowy, tylko oświadczeniem wiedzy pracodawcy, który sporządzając świadectwo pracy pozostaje w słusznym bądź mylnym przeświadczeniu, że dany stosunek pracy uległ rozwiązaniu.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną płatnik składek wniósł o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania i o zasądzenie od skarżącego zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania. Rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c., tj. wówczas, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, bądź istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, czy też zachodzi nieważność postępowania lub gdy skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W konsekwencji tegoż w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wśród istotnych wymagań skargi kasacyjnej ustawodawca wymienił obowiązek złożenia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wymóg ten wiąże się z tzw. przedsądem, polegającym m.in. na możliwości odmowy przez Sąd Najwyższy przyjęcia skargi kasacyjnej do

rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.), a jego spełnienie powinno przybrać postać wyodrębnionego wywodu prawnego, w którym skarżący wykaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadnieniu, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek. Ustawodawca nieprzypadkowo, konstruując wymagania skargi kasacyjnej, wyodrębnił w oddzielnych przepisach art. 398⁴ k.p.c. obowiązek przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (§ 1) i obowiązek przedstawienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienia (§ 2). Chodzi zatem o dwa odrębne, kreatywne elementy skargi kasacyjnej, które spełniają określone cele i podlegają ocenie Sądu Najwyższego, na różnych etapach postępowania kasacyjnego. Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione, a dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. nie wystarczy odwołanie się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, bo choć dla obu tych przesłanek argumenty mogą być podobne, to Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać. Skarga kasacyjna jest jednak szczególnym środkiem zaskarżenia, realizującym przede wszystkim interes publiczny, polegający na usuwaniu rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych oraz na wspomaganiu rozwoju prawa, zatem uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinno koncentrować się na wykazaniu, iż takie okoliczności w sprawie zachodzą (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 2013 r., III SK 55/12, LEX nr 1482419 i powołane tam orzeczenia).

Wniosek o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej został oparty na przesłance z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Sąd Najwyższy jednolicie przyjmuje, że odwołanie się do przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, iż przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Skarżący powinien więc w wywodzie prawnym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającą na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006 nr 4, poz. 75; z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z dnia 9 marca 2012 r., I UK 370/11, LEX nr 1215126; z dnia 1 stycznia 2012 r., I PK 104/11, LEX nr 1215774). Ponadto przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej rozumie się sytuację, w której zaskarżone orzeczenie sądu drugiej instancji w sposób ewidentny narusza konkretne przepisy prawa. Zatem we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, jak i w jego uzasadnieniu, niezbędne jest powołanie konkretnych przepisów prawa, z którymi wyrok sądu drugiej instancji jest w oczywisty sposób sprzeczny (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 2012 r., I UK 414/12, LEX nr 1675171). Jednak o tym, że skarga jest oczywiście uzasadniona nie może decydować argumentacja zawarta w uzasadnieniu jej podstaw (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 kwietnia 2008 r., II PK 347/07, LEX nr 465860). Z tego względu przyjmuje się, że nie spełnia tych wymagań odwołanie się do podstaw kasacyjnych i opatrzenie zawartego tam zarzutu dodatkowo określeniem „rażącego”, „ewidentnego”, „kwalifikowanego” lub „oczywistego”, jeżeli nie zostanie wykazane, w czym przejawia się oczywistość wydania wadliwego orzeczenia (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 5 lutego 2014 r., III PK 86/13, LEX nr 1644571; z dnia 20 sierpnia 2014 r., II CSK 77/14, LEX nr 1511117; z dnia 11 kwietnia 2018 r., III UK 98/17, LEX nr 2497587).

Kierując się rozważaniami dokonanymi powyżej stwierdzić należy, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia warunków właściwych dla przesłanki przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. z uwagi na brak wskazania przepisu, którego naruszenie miałoby postać naruszenia kwalifikowanego, widocznego na „pierwszy rzut oka”. Nie jest wystarczające zastąpienie wyводу prawnego w uzasadnieniu wniosku samym tylko stwierdzeniem, że zdaniem skarżącego zaskarżone orzeczenie zostało wydane w wyniku niewłaściwego zastosowania prawa. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołał się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej podnosząc, że fakt, iż w aktach sprawy znajduje się świadectwo pracy ubezpieczonej wystawione przez zainteresowaną Spółkę L. nie może zostać uznany za wystarczający do przesądzenia, kiedy ustał stosunek ubezpieczeniowy istniejący między T. a ubezpieczoną, jednakże nie wskazał przy tym żadnych przepisów prawa, które zostały - jego zdaniem - w ewidentny sposób naruszone i w naruszeniu których upatruje oczywistej zasadności skargi. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, by Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w jej podstawach lub ich uzasadnieniu pozostałych elementów kreatywnych skargi ani tym bardziej się ich domyślać (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). Ponadto orzekając w analogicznej sprawie ze skargi kasacyjnej skarżącego, którą skarżący także oparł na przesłance oczywistej zasadności skargi, Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia z dnia 27 stycznia 2022 r., II USK 382/21 (LEX nr 3394854), przyjął, że argumentacja mająca uzasadniać oczywistą zasadność skargi w istocie stanowi wyłącznie niedopuszczalną w postępowaniu kasacyjnym próbę podważenia przeprowadzonej przez Sąd drugiej instancji oceny materiału dowodowego oraz dokonanych na tej podstawie ustaleń faktycznych, z których wynikało, że wymienieni w zaskarżonym wyroku ubezpieczeni byli zatrudnieni w T., a co za tym idzie podlegali obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tytułu tego zatrudnienia w okresach wskazanym przez Sąd Apelacyjny odpowiednio dla każdego z ubezpieczonych. Powoływanie się na błąd w przeprowadzonej ocenie dowodów i dokonanych na tej podstawie ustaleniach faktycznych nie może być podstawą skargi kasacyjnej (art. 398³ § 3 k.p.c.), ponieważ ustalenia te są wynikiem

swobodnej oceny dowodów dokonywanej przez sąd *meriti*. Sąd Najwyższy, zgodnie z art. 398¹³ § 2 k.p.c., jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia, co oznacza, że w przypadku poddania skargi kasacyjnej merytorycznej ocenie i tak musiałby uwzględnić owe ustalenia faktyczne przy rozpatrywaniu powołanych w skardze zarzutów naruszenia prawa materialnego, którego przepisy stanowiły podstawę prawną rozstrzygnięcia zawartego w zaskarżonym wyroku.

Zauważyć również trzeba, że w postanowieniu z dnia 9 lutego 2022 r., II USK 645/21 (LEX nr 3305491), w innej z analogicznych spraw ze skargi kasacyjnej skarżącego, Sąd Najwyższy uwypuklił, że nawiązanie współpracy w ramach działalności gospodarczej z T. przez jej dotychczasowego pracownika może stanowić podstawę do przyjęcia, że doszło do ustania stosunku pracy w sposób dorozumiany (art. 60 k.c.), a zatem przedstawione we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania argumenty nie świadczą o oczywistym naruszeniu art. 30 § 1 pkt 3 k.p. w związku z art. 61 § 1 k.c. w związku z art. 300 k.p., przez ich niezastosowanie, czy art. 30 § 1 pkt 3 i § 3 k.p. w związku z art. 60 k.c. (bo z tym przepisami koreluje podniesiona we wniosku argumentacja). Innymi słowy, istotnie zainteresowana Spółka L. (podmiot, który - wedle ustaleń - w sposób pozorny „przejął” część zakładu pracy) nie mogła skutecznie rozwiązać umowy o pracę, której stronami byli ubezpieczona i T., ale mogły tego dokonać same strony - ubezpieczona i T., zmieniając w drodze dorozumianego porozumienia formę zatrudnienia z umowy o pracę na współpracę w ramach działalności gospodarczej. Inną natomiast kwestią jest to, czy takiemu rozumowaniu nie sprzeciwiają się przepisy art. 22 § 1¹ i 1² k.p., ale to zagadnienie nie zostało podjęte w skardze kasacyjnej - ani w jej podstawach, ani w uzasadnieniu. Wobec tego można by rozważać oczywistą zasadność skargi kasacyjnej, gdyby wykazano, że - mimo ujęcia zatrudnienia w ramy jednoosobowej działalności gospodarczej - zatrudnienie to charakteryzowało się określonymi w art. 22 § 1 k.p. cechami wskazującymi na istnienie stosunku pracy. Skarżący nie wykazał zatem, aby zaskarżone orzeczenie było dotknięte tego rodzaju kwalifikowaną wadą prawną, która mogłaby być uznana za elementarną lub oczywistą, a która by uzasadniała twierdzenie o oczywistej zasadności wniesionej skargi kasacyjnej.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, orzekając o kosztach postępowania kasacyjnego stosownie do art. 98 § 1 i 1¹ k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c.

[SOP]

(r.g.)